



FOTO: A-FOUNDATION

Jacob Dahlgren. Installationsbild från A-Foundation, Liverpool, 2010.
Varierat material, 1700 x 1400 x 270 cm.

HANDLINGSPLAN FÖR KONST UNDER BYGGTID I VÄSTLÄNKEN

Göteborg Konst / Göteborgs Stads kulturförvaltning, augusti 2016

Text: Anna van der Vliet

Form: Kommunikation Fri konst och kultur

www.goteborgkonst.com

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Introduktion	4
Kronotopia - tid och rum	5
<i>Duke Riley</i>	
Konst under byggtiden	6
<i>Klas Eriksson</i>	
Metod för genomförande	7
<i>Jacob Dahlgren</i>	
<i>Ann Edholm</i>	
Göteborgs konst- och kulturpolitik	9
Göteborg som stad	10
<i>Cecilia Parsberg</i>	
<i>The non existent Center</i>	
<i>och Haroon Natan</i>	
Göteborgs Centralstation	12
<i>Joanna Rajkowska</i>	
<i>Janet Cardiff</i>	
<i>och George Bures Miller</i>	
<i>Susan Philipsz</i>	
Att ge människan bakom ett ansikte	13
Korsvägen	15
Station Haga	15
<i>Konstprogram för</i>	
<i>Bjørvika i Oslo/Slow Space</i>	
<i>Carsten Höller</i>	
<i>Caroline Mårtensson</i>	
Sammanfattning	19

HANDLINGSPLAN FÖR KONST UNDER BYGGTID I VÄSTLÄNKEN

INTRODUKTION

I januari 2016 togs det övergripande konstprogrammet Kronotopia gemensamt fram av Trafikverket, Statens konstråd, Västtrafik, Konstenheten Västra Götalandsregionen, Stadsbyggnadskontoret Göteborgs Stad, Göteborg Konst och White arkitekter. Kronotopia ger en samsyn på de konstnärliga gestaltungs-perspektiven; en övergripande tematik (tid och rum) samt möjliggör ett helhetsgrepp om anläggningen och dess omgivande miljöer. Kronotopia ligger till grund även för den här handlingsplanen avseende tillfällig konst.

I april 2016 fick jag i uppdrag av Göteborg Konst att ta fram en handlingsplan för arbetet med tillfällig konst under byggnationen av Västlänken. Handlingsplanen innehåller en beskrivning av var och hur konsten kan komma in temporärt i Västlänken, och ger förslag på en situationsspecifik metod. Genomgående lyfts olika exempel på konstnärer och projekt för att ge en så konkret bild som möjligt av potentialen med samtidskonstens olika uttryck och variationer.

Konstnärliga produktioner kan skapa miljöer, perspektiv och erfarenheter för Göteborgs invånare och besökare som gör den omfattande byggnationen och ingrepp i de offentliga rummen som arbetet med Västlänken innebär till en erfarenhet bortom byggkaos, kanske rent av till någonting positivt.

Syftet med att arbeta med temporär konst är att bredda fältet offentlig konst till att omfatta den mångfald av uttryck som konstnärer idag arbetar med i de gemensamma rummen. Tillfälliga konstprojekt som på olika sätt utforskar samtiden och utvecklar relationen mellan konst och våra gemensamma rum och vad konst i Västlänken kan vara.

Augusti 2016

Anna van der Vliet, konstnärlig ledare för
ICIA – Institute for Contemporary Ideas and Art



Utsikt över East River i New York och konstnären Duke Rileys konstverk Fly by Night, 2016.

KRONOTOPIA – TID OCH RUM

Kronos (grekiska = tid) och Topos (grekiska = rum) är de två utgångspunkter som ligger till grund för det konstprogram som tagits fram för Västlänken. Kortfattat innebär det att alla konstprojekt, oavsett permanenta eller tillfälliga, som genomförs under och parallellt med byggnationen av Västlänken antingen utgår från *tid* eller *rum*, eller både och.¹

Tid kan förstås som ett flöde; ett kort ögonblick eller en evighet. Tid kan också förstås som olika tidsliga perspektiv; historiska, samtida, framtida eller som en performativ rörelse där ett då och ett nu vävs in i varandra som två byggstenar oundgängliga för var och en.

Rum kan tolkas rent fysiskt eller mer abstrakt. Dels är de olika platser som i huvudsak omfattas av Västlänken (Göteborgs Centralstation, Haga och Korsvägen) olika fysiska rumsligheter som var och en har sin egen utformning och utmaning. Dels kan rum läsas mer abstrakt i form kontexter med olika mentala och emotionella sammanhang med olika logiker och mänskliga flöden.

Duke Riley *Fly by Night* New York 2016

Under en dryg månad i slutet av våren kunde man i skymningen se en kolossal flock duvor elegant glida, snurra och störtduka över East River i New York. Konstnären Duke Riley genomförde ett offentligt tillfälligt konstverk i en skala utan motstycke. Tusentals duvor tränades för att på ett visselljud kallas till att flyga från sitt tillfälliga hem på en båt i Brooklyn och över New Yorks skyline i en gemensam

performance dirigerad av Riley. Duvornas ben var beklädda med LED-ljus för att förstärka genomslaget i en aktion där konstverket för en stund upplöste gränsen mellan kultur och natur.

Verket producerades av Creative Time i New York, en organisation som kännetecknas av att producera tillfälliga konstverk som ofta tar plats i det offentliga rummet.

¹ Kronotopia – övergripande konstprogram för Västlänken och Olskroken planskildhet (januari 2016), kan laddas ner på www.goteborgkonst.com



Bild från Älvsborgsbron i Göteborg och verket *Who are ya?!*, Göteborg 2011

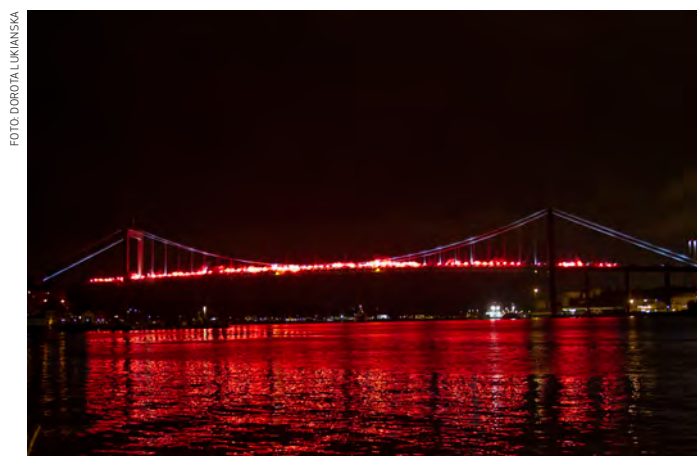


Bild från Älvsborgsbron i Göteborg och verket *Who are ya?!*, Göteborg 2011

Klas Eriksson

Who are ya?!

Göteborg 2011

Under Göteborgs Internationella Konstbiennial 2011 sattes Älvsborgsbron tillfälligt i brand. Klas Eriksson genomförde en explosiv konstnärlig intervention med hjälp av rökbomber i rött, gult, rosa och turkost. Genomslaget i Erikssons konstnärliga praktik är ofta enormt eftersom hans produktioner tar sin utgångspunkt i platsens

historik och arkitektur samtidigt som han använder metoder och symboler många känner igen. Rökbombens estetik förstoras till en monumental nivå i Erikssons tidsbegränsade nedslag. Han utnyttjar dess symboliska mening och sätter den i ett helt annat sammanhang vilket ger oväntade effekter som når en stor och bred publik.

KONST UNDER BYGGTIDEN

Offentlig konst

Begreppet och innebörden av offentlig konst har både omförhandlats och förändrats genom historien. Det många människor förknippar med offentlig konst kanske i första hand handlar om statyer över betydelsefulla personer för landet eller staden i vilken de uppförts. Liksom vårt samhälle i övrigt har förstås konsten också förändrats, både den konst vi erfar på konsthallar, men också i det offentliga rummet.

Samtidskonsten tar sig i en rad olika materiella uttryck. Det kan vara mer traditionella gestaltningar som objekt i form av måleri eller skulptur, men också innefatta ljud, ljus, installationer, film, projektioner; eller immateriella uttryck som performance eller andra mer processorienterade och publikt interaktiva framställningar.

Den samtida konsten uppmanar ofta till reflektioner över vår tid, vår existens och vårt samhälle. Olika konstnärlig praktiker kan medverka till att skapa såväl fysiska som mentala miljöer, perspektiv och erfarenheter för Göteborgs invånare och besökare. Det finns en enorm potential för staden Göteborg att genom konsten visa på mod, omtanke, internationalitet och estetiskt medvetande under en period som på många sätt kan komma att upplevas kaotisk.

Byggandet av Västlänken sträcker sig över flera år. Där den permanenta konsten för de framtida plattformarna, byggnaderna och omgivningarna har en given plats, så kan den tillfälliga konsten skapa andra värden och möjligheter under själva perioden som leder fram till ett färdigställande. Det kan handla om allt ifrån kortare nedslag i form av tillfälliga aktiviteter under några dagar (performance, socialt engagerad konst) till längre produktioner som varar upp till flera år.

Varje situation och plats har sin egen utgångspunkt även inom ramen för byggnationen av Västlänken.

METOD FÖR GENOMFÖRANDE att arbeta situationsspecifikt

Metoden för den här handlingsplanen utgår ifrån att arbeta situationsspecifikt. Å ena sidan betraktas hela projektet Västlänken som en situation där gemensamma nämnare bildar ett slags utgångspunkt för arbetet med tillfällig konst. Ett sådant perspektiv som också tar in ett hela-staden-perspektiv är behovet av billiga lokaler för konstnärer som verkar i staden Göteborg både som ateljéplatser, men också för publika program och utställningar. Genom att upplåta lokaler som av olika anledningar och under olika perioder kommer att stå tomma under byggnationen av Västlänken till konstnärlig verksamhet kan flera synergieffekter uppnås som gagnar staden Göteborg.

Den producerande curatorn

För att säkerställa att den situationsspecifika metoden används för tillfällig konst under byggnationen av Västlänken är en mellanhand; en person med stor förankring i Göteborg och med konstvärlden av stor vikt. Det handlar om rollen som initiativtagare, projektledare, förmedlare och producent, men också den som väljer vilken konstnär som lämpar sig bäst för varje situation – den producerande curatorn.

Den producerande curatorn blir en förutsättning för att skapa en förståelse av varje situations komplexitet som Västlänken innebär och där tid för research och möten med de inblandade är centralt för att bjuda in rätt konstnär för rätt produktion. Kunskapen om samtida konst och ett omfattande kontaktnät är därmed förstås avgörande för att det ska bli kvalitativa projekt.

Den situationsspecifika metoden innebär också att de tre huvudsakliga noderna som omfattas av byggnationen av Västlänken: Göteborgs Centralstation, Haga och Korsvägen behandlas som tre olika situationer vars respektive sammanhang är utgångspunkter för nya konstnärliga produktioner och tillfälliga konstprojekt. Det övergripande konstnärliga temat tid och rum kommer därmed att tolkas olika utifrån varje plats historia, samtida funktion, framtida utformning och sammanhang.



Colour Reading and Contexture. Installationsbild från A-Foundation, Liverpool, 2010. Varierat material, 1700 x 1400 x 270 cm.

FOTO: A-FOUNDATION



The Wonderful World of Abstraction. Installationsbild från MAGASIN – Centre National d'Art Contemporain, Grenoble France 2016. Silk Ribbons and Aluminium, 525 x 525 x 400 cm.

FOTO: JACOB DAHLGREN



Primary Structure. Installationsbild från Wanås 2011. Målat stål, 10 x 10 x 2,7 meter.

FOTO: MATTIAS GIVEL/WANÅS FOUNDATION

Jacob Dahlgren

Ett exempel på en konstnär med en mycket stark grafisk identitet är Jacob Dahlgren. Hans konstnärliga praktik kännetecknas av ren abstrakt form och dess position inom en komplex, varierande och social samvaro. Hans repetitiva samling av allestädes vardagsobjekt, ofta tagna från hemmiljöer och

massproducerade, gestaltas på ett sätt som för tankarna till modernistiskt abstrakt måleri. Objektsinstallationerna består av olika material och kan ses på varierande platser som i konsthallar eller i utomhusmiljöer, men trots dess diversifierade uttryck är det omöjligt att inte känna igen Jacob Dahlgrens uttryck.



Dialogos i ECOSOC-salen i FN:s högkvarter, 2013.

Ann Edholm

Dialogos

New York, 2013

Ett annat exempel på en konstnär med ett starkt eget och igenkännande språk är bildkonstnären och grafikern Ann Edholm. Hennes målningar består ofta av geometriska former i starka färger som i sin begränsning

skapar både exakthet och ett andaktsfullt lugn. Hon har också gjort installationer i varierande material utifrån samma estetiska logik. Kanske mest känt är verket *Dialogos* som smycker ECOSOC-salen i FN:s högkvarter i New York.

Byggplatsen som installation, utställningsrum och materialitetens möjligheter

Varje station kan ses som en unik möjlighet att skapa konstnärliga installationer av en storlek som inte skådats tidigare. En konstnär med en stark grafisk identitet bjuds in till varje plats för att skapa ett konstverk där varje byggsten utgör material för en konstnärlig gestaltning.

Gemensamt för de tre platserna är att de kommer, om än olika intensivt i olika perioder, vara byggplatser med olika slags fysiska och mentala hinder för det vardagsliv som tidigare präglade platsen. I programmet "Staden under byggtid – mål och utmaningar"² framgår det på flera ställen att man vill använda byggplatsen som utställningsrum och rum för installationer. Här finns en unik möjlighet att skapa tre platser som upplevs som estetiskt tilldragande och konstnärligt intressanta.

Magnituden i de här tre separata utställningarna kommer både att göra byggplatserna till estetiska konstverfarenheter samt skapa stor positiv uppmärksamhet för staden Göteborg.

²Program arrangerat av Göteborgs Stad Trafikkontoret, Trafikverket och Västtrafik modererat av Jan Rinman, biträdande Trafikdirektör med inledning av Johan Nyhus, kommunalråd och Stefan Eglinger, Trafikdirektör.

Göteborgs konst- och kulturpolitik för invånare, konstnärer och för staden som helhet

I Göteborgs Stads kulturprogram³ som antogs av kommunfullmäktige 2013 kan man läsa flera riktlinjer för stadens konst- och kulturpolitik. Den här handlingsplanen utgår ifrån kulturprogrammet genom att peka på hur ett förverkligande av flera av de uppsatta målen kan uppnås i projektet Västlänken.

I kulturprogrammet kan man bland annat läsa att kulturen är till för alla och att konsten bör ha en självklar plats i stadens utveckling och i de offentliga rummen för att förverkliga ett demokratiskt inflytande.⁴ Konstpolitikens ansvar är att värna konstens och konstnärernas möjlighet att verka fritt, självständigt och obundet och betonar den estetiska dimensionen, konstens autonomi och egenvärde.

Det är därför viktigt att varje konstprojekt som görs inom ramen för Västlänken, både tillfälliga och permanenta, värnar om den konstnärliga integriteten och inte förväntas uppnå kortsiktiga och instrumentaliserade mål som exempelvis häftiga upplevelser eller ökade besökssiffror.

Däremot är det helt rimligt att förvänta sig att alla tillfälliga konstprojekt som görs under byggnationen sammantaget kommer att leda till stor uppmärksamhet och få stora positiva effekter för såväl stadens invånare som besökare och därmed för Göteborg som helhet. Det är också viktigt att förstå att olika konstnärer och olika konstprojekt kommer att bidra med olika estetiska och konstnärliga dimensioner, perspektiv och förhållningssätt.

³Göteborgs Stads kulturprogram 2013/www.goteborg.se/kultur.

⁴Ibid.

Installationsbild från *Tiggandets kör* och *Givandets kör*, Göteborg 2014.Installationsbild från *Tiggandets kör* och *Givandets kör*, Göteborg 2014.Bild från inspelningen av *Tiggandets kör* och *Givandets kör*.

Cecilia Parsberg

Tiggandets kör *och Givandets kör* Göteborg 2014

I en av vår tids svåraste konfliktzoner arbetar konstnären och forskaren Cecilia Parsberg. Hon har under flera år arbetat med gatans informella fördelningspolitik och relationen mellan tiggare och givare. I verket *Tiggandets kör* och *Givandets kör* bjöd hon in ett antal tiggare och lika många givare för att under tre dagar mötas och tillsammans med en körledare skapa ett slags requiem, ett körverk utan ord. Verket speglar en situation de allra flesta känner igen från gatan, och det fysiska och mentala

avstånd som finns mellan de förbipasserande och de knäböjande. Mellan de två körerna sker en dialog eller brist på dialog mellan röster, ansiktsuttryck och kroppar.

Cecilia Parsberg träder in i det politiska och ser konsten som ett slags handlingsutrymme. Hon ger plats åt komplexa och ofta motstridiga känslor som kan vara svåra att tala om. Verket *Tiggandets kör* och *Givandets kör* ställdes ut i en containerinstallation bakom Röda Sten Konsthall under en månad inför valet 2014.

Göteborg som stad om internationalitet, demokrati och konfliktzoner

Göteborg är och har alltid varit en internationell stad. Den formar vår unika stadssjäl samtidigt som det är en utmaning att ta till vara denna rikedom. Göteborg ska vara en stad för alla och ett demokratiskt samhälle med respekt för mänskliga rättigheter.⁵ I Göteborgs Stads policydokument om mänskliga rättigheter beskrivs stadens systemiska arbete med att säkerställa att oavsett vem du är och var du bor i staden ska du bemötas och behandlas på ett likvärdigt sätt. Ett aktivt arbete med att förebygga diskriminering förutsätts av alla kommunala verksamheter och är en viktig aspekt inte minst i stadsutvecklingsprojekt som Västlänken.

Göteborg är internationellt, men också väldigt segregat. I rapporten "Fattiga och rika – segregationen ökar" (beställd av Göteborgs Stad) konstaterar Roger Andersson, professor i Kulturgeografi vid Uppsala universitet, att den sociala och ekonomiska polariseringen ökar och vid en jämförelse med Europeiska städer i samma storlek ser det mycket dystert ut i Göteborg. Segregation skapar ojämlikhet och Roger Andersson menar att om man betonar alla människors lika värde som princip måste man arbeta för att minska segregationen.

Det finns flera konfliktzoner i Göteborg som kan bilda utgångspunkter för tillfälliga konstprojekt.

⁵Göteborgs stads policydokument om mänskliga rättigheter, se: http://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/hallbar-stad--oppen-for-varlden/manskliga-rattigheter/manskliga-rattigheter-i-goteborgs-stad/om-manskliga-rattigheter-och/!ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMzOvMAfIjo8ziQwONAi2cDBON3COsDAwcnQ18XZIN_Qwtgg30wwkpiAJKG-AAjgb6BbmhigBqSJqG/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

The non existent Center och Haroon Natan *En gåva från Haroon* Göteborg 2014

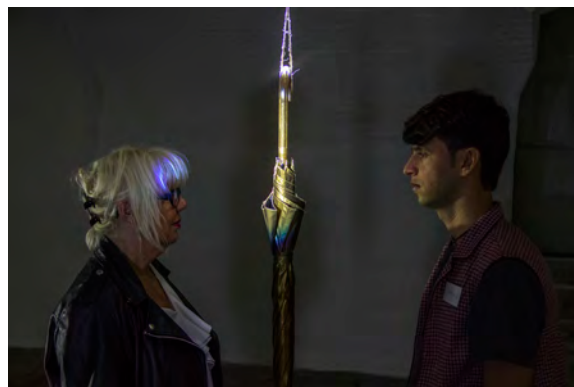
Ett annat exempel på konstnärer som arbetar med konfliktzoner är konstnärsgruppen The non existent Center (TNEC). Det tillfälliga konstverket *En gåva från Haroon* genomfördes av TNEC tillsammans med Haroon Natan, som inför och under genomförandet levde som papperslös. *En gåva från Haroon* var ett slags *iscensatt verklighet* som krävde delaktighet och interaktion från publiken; ett reellt mellanmänniskt möte i en estetisk gestaltning.

Under en dryg vecka kunde besökare checka in på en tillfällig mottagning på Stadsmuseet för att få ett guldfärgat paraply direkt från Haroon Natan själv. Besökaren möttes i en första instans av en person som bad om namn och ombads därefter att slå sig ner och vänta på sin tur. Efter en oviss tids väntan ombads besökaren att komma med till nästa väntrum, som var asketiskt gestaltat med starkt blåvitt ljus. Dörren låstes och igen fick besökaren vänta

under oviss tid. Till slut kom Haroon och tog besökaren med sig in i ett tredje rum. Han fällde upp det gyllene paraplyet och bad besökaren ställa sig under paraplyet tillsammans med honom. Där stod de tillsammans en stund och blickarna möttes. Därefter öppnade Haroon en bakdörr, tidigare okänd för Stadsmuseets besökare, och släppte sedan ut publiken på gatan med paraplyet uppfällt i handen.

I Sverige uppskattas mellan 20 000 – 50 000 människor leva gömda utan några rättigheter. I verket *En gåva från Haroon* gavs ett ansikte till en politisk situation som för många är okänd. Genom att låta det emotionella språket förekomma intellektuell erfarenhet, så vittnar flera av besökarna hur *En gåva från Haroon* skapade nya subjekspositioner och utforskade andra världar. Det visar på konstens möjlighet att träda in i konfliktzoner och ge andra perspektiv på svåra medmänskliga, samhälleliga och demokratiska frågor.

FOTO: KJELL CAMINHA



Bilder från *En gåva från Haroon* på Stadsmuseet i Göteborg, 2014.

FOTO: KONRAD PUSTOLA



Bild från Warszawa och installationen Oxygenerator, 2007.

FOTO: JOANNA RAJKOWSKA



Bild från Warszawa och installationen Oxygenerator, 2007.

Joanna Rajkowska *Oxygenerator* Warszawa 2007

Den tillfälliga installationen *Oxygenerator* uppfördes vid det offentliga torget Grzybowski Square i Warszawa 2007. Konstnären Joanna Rajkowskas mål var att skapa en gemytlig plats befriad från luftföroreningar där människor kunde mötas för samtal, rekreation och vila. Området är en del av det som var det judiska gettot och ett av de största historiska utflyktsmålen i Warszawa. Verket bestod av en artificiell damm fylld med näckrosor i ett 140 kvadratmeter stort område. Särskilt inbjudande möbler var designade för att uppmuntra människor

att slå sig ner bland träd och grönska. Ur dammen pumpades oxygen som skapade bubblor på vattnets yta och bildade moln.

Joanna Rajkowska valde särskilt Grzybowski Square som plats för *Oxygenerator* med dess historiska laddningar. Hon arbetade för att involvera människor som är bosatta och verksamma i området och förstå vad för slags roll konsten kunde få i det gemensamma rummet. Rajkowskas avsikt var att skapa en konfliktfri zon i ett område kännetecknat av många motsättningar.

Göteborgs Centralstation

Centralstationen är den plats där hela storgöteborgs mångfald av invånare och besökare möts om än i korta och flyktiga stunder. På centralstationen möts de som hastigt passerar och de som av olika anledningar väntar; de som finner tillfälligt tak över huvudet och en korts stunds vila; de som arbetar i alla verksamheter; de som just anlänt för att skapa en ny framtid i Göteborg. Hur kan vi skapa ett demokratiskt stadsrum där alla får plats på sina villkor? Det är ett av de incitament som kan ligga till grund för konstnärliga produktioner.

Stationen är också en plats med starka historiska rötter och där tid som konstnärligt tema bildar andra utgångspunkter för olika konstprojekt. Vad är specifikt för just Göteborgs Centralstations historia? Vad göms bakom alla byggstenar, bakom de lager av tillägg och utbyggnader som tillkommit från första grävtaget till idag?

Att ge människan bakom ett ansikte

En annan situation gemensam för Västlänken är att det kommer att generera enorma mängder arbetstillfällen där många kommer att befinna sig mer eller mindre under mark för att arbeta med byggnationen. Att lyfta fram människorna bakom byggplanken är en annan utgångspunkt för ett tillfälligt konstprojekt. Vilka är det som arbetar? Hur är det att befinna sig där nere? En möjlighet är att bjuda in en konstnär som tar sig an det här, vars process och gestaltning inte går att förutse i det här skedet, men där göteborgarna på något sätt kommer att möta de som ser till att Västlänken realiserar.



Stills från videodokumentation *Alter Bahnhof Video Walk*, Kassel 2012.

Janet Cardiff och George Bures Miller *Alter Bahnhof Video Walk* Kassel 2012

Konstnärerna Janet Cardiff och George Bures Miller är kända för sina videowalks. För utställningen **DOCUMENTA** i Kassel, Tyskland, skapade de för några år sedan en platsspecifik vandring i den gamla tågstationen. Besökaren fick en telefon och hörlurar och började en vandring runt tågstationen som tog en till platser annars

stängda för offentligheten. I telefonen visades en film vars settings korresponderade med den plats där man som besökare befann sig. Erfarenheten bildade ett slags besynnerlig verklighet där nu och då, fiktion och verklighet, för en stund upplöstes. Verket skapade en stark känsla av närvaro och gav andra inblickar i platsens historia och minnen.



Stills från videodokumentation *Study for Strings*, Kassel 2012.

Susan Philipsz *Study for Strings* Kassel 2012

Ett annat sätt att närma sig tågstationen i Kassel och dess historia gjorde konstnären Susan Philipsz under samma utställning. I den situationsspecifika ljudinstallationen *Study for Strings* har Philipsz tagit fasta på ett av de hemskaste historiska ögonblick som utspelats på platsen. Under 1942 deporterades ungefär 500 judar till koncentrationsläger från spår 12 på den gamla tågstationen i Kassel. Vid en första anblick finns där ingenting och som besökare står du ensam på en ödslig perrong. Plötsligt, som från ingenstans, spelas melankolisk, vacker och sorgsam musik.

Stycket är taget från den tjeckiske kompositören Pavel Haas *Study for Strings* (1943) som han skrev när han var fängslad i koncentrationslägret Theresienstadt. Det uppfördes av Terezins

orkester inför en publik bestående av judar i Theresienstadt som spelades in och användes i den propagandafilm som nazisterna tvingade den i samma läger fängslade regissören Kurt Gerron att sätta ihop för att visa hur bra judarna hade det i koncentrationslägren. Såväl Gerron som Pavel Haas, och garanterat många andra i publiken skickades sedan till Auschwitz för avrättning.

I Susan Philipsz verk *Study for Strings* har hon vävt samman en plats egen historia med ett historiskt parallellt sammanhang. Hon använder ljudet för att skapa en direkt känsla av melankoli hos betraktaren. Direktheten och på samma gång komplexiteten i verket är ett exempel på hur en konstnär kan förmedla känslor och nya erfarenheter utifrån ett historiskt perspektiv.

Korsvägen

Platserna runt Korsvägen kantas av en rad institutioner, upplevelseaktörer och hotell på och omkring Evenemangsstråket. Olika verksamheter som Liseberg, Mässan, Gothia Towers, Skandinavium, Universeum, Världskulturmuseet och Göteborgs universitet med dess framtida campusplaner omgärdar Korsvägen. Likaså är området tätt på restauranger och kaféer samt bostadsområden. Strax nedanför universitet och ovanför Korsvägen ligger det gamla Landeriet i ett grönt område med bänkar och plats för vila och rekreation.

Byggnationen av den nya stationen med dess olika entréer vid Korsvägen är ur ett konstnärligt perspektiv en utmaning. Det är ett stort flöde av människor som dagligen passerar själva Korsvägen med spårvagnar, bussar och bilar, eller genom cykel- och gångtrafik. Den stora strömningen människor är en möjlighet för de olika aktörer som finns omkring Korsvägen och kan i sig utgöra en intressant konstnärlig utgångspunkt.

Samtidigt är själva platsen Korsvägen i sig ingen plats dit man aktivt anländer, utan snarare en plats som man passerar, på väg därifrån, till någon plats i närheten. Det är redan idag en komplex trafiknod som under byggnationen kommer bli ännu tätare.

Station Haga

I området runt station Haga kommer projektet göra stora ansträngningar för att mildra skadan som sker i den kulturhistoriskt intressanta park- och stadsmiljön. Upplevelsen av Kungsparken som en viktig plats för avkoppling, vila och rekreation kommer att rubbas genom den stora schaktning som krävs genom parken. Det här är stora utmaningar, men som kan ses som möjligheter ur ett konstnärligt perspektiv.

Det är tydligt att i betydligt större omfattning än vid station Centralen så innebär byggnationen av Västlänkens station Haga ingrepp i människors livsmiljöer. De omgivande stadsdelarna Haga, Inom Vallgraven, Pustervik och Vasastaden kommer alla drabbas när påverkan av byggnationen, så som omledning av trafik, buller och den fysiska ingreppet i parken, påverkar de boendes och besökandes vardag.

Vad för slags konstprojekt skulle under en tioårsperiod kunna ersätta de värden som Kungsparken och området runt station Haga har idag? Området kan liknas vid en mötesplats; en plats människor inte bara passerar utan aktivt uppsöker.

Konstprogram för Bjørvika i Oslo/Slow Space *Tankar för Kungsparken*

Bristolbaserade organisationen Situations har under många år arbetat med komplexa, nyproducerade och ofta tillfälliga konstverk som på olika sätt äger rum i det offentliga och utanför den traditionella konstinstitutionen. Situations bjöds in 2009 för att ta fram ett konstprogram för det stora stadsdelsomvandlingsprojektet Bjørvika i Oslo som är tänkt att bli klar år 2025.

Situations bjöd i sin tur in curatorer, konstnärer, arkitekter och stadsplanerare från hela världen för att gemensamt fundera på olika sätt att arbeta med konst i Bjørvika. Det finns mycket att läsa och lära av konstprogrammet Slow Space för Bjørvika för projekt Västlänken. En av de största utmaningarna med att arbeta med stora tillfälliga konstproduktioner är att skapa regelbundenhet och en nära relation med publiken. För att möta behovet av en öppen mötesplats startades en konsthall i Bjørvika 2010 med

uppdrag att arbeta med konst i området och att producera och visa konstverk samt att skapa en långsiktig relation med boende och verksamma i området och besökare.

Eftersom byggnationen av Västlänken sträcker sig under många år kan det finnas behov av att skapa en temporär mötesplats där invånare, verksamma och besökare kan möta varandra, konstnärer och konstprojekt på en regelbunden basis. Utifrån Kungsparkens rekreativa funktion som under en längre tid kommer att störas av de stora schaktningarna i området, skulle en möjlighet vara att bygga en tillfällig tioårig paviljong med plats för utställningar, samtalsserier och möten. Paviljongen skulle fylla två huvudsakliga funktioner: dels som en kommunikativ och producerande nod (ett slags huvudkontor) för alla Västlänkens tillfälliga konstprojekt; dels som en mötesplats mellan invånare och besökare i en central del av Göteborg.

Carsten Höller

En konstnär som är känd för att leka med perceptioner och skapa fängslande installationer ofta av en interaktiv natur är konstnären Carsten Höller. Han är skolad som växtbiolog och har skrivit en avhandling om insekters samspel med hjälp av luktsinnet. Hans kunskap och fascination för biologi och naturvetenskap är ofta synligt i de olika slags konstverk och projekt Höller har genomfört. Att gå in i hans utställningar ger ofta känslan av träda in i Alice i underlandet; skulpturer

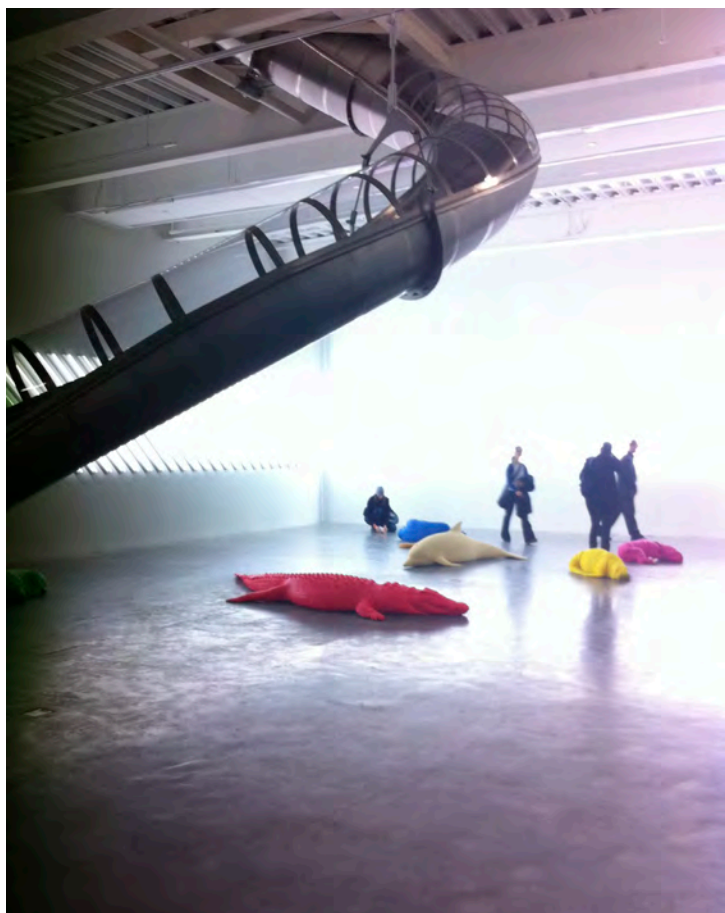
av uppförstorade flugsvampar, installationer med levande djur, karuseller i ultrarapid och rutschkanor i en enormt överdimensionerad storlek är några av Höllers mest kända verk. Som besökare är det på samma gång häftigt, skönt och olustigt, kul och lite läskigt, att interagera med Höllers konst. Det känns ofta som man befinner sig i upp-och-ner-på-vända världen. Samtidigt finns det alltid ett djup som ofta handlar om människans samspel och relationer mellan natur och kultur.

FOTO: ANNA VANDERVLIET



Giant Triple Mushrooms, 2010. Installationsbild från utställningen Experience på New Museum, New York, 2011-2012.

FOTO: ANNA VANDERVLIET



Untitled (Slide), 2011. Installationsbild från utställningen Experience på New Museum, New York, 2011-2012.



Mirror Carousel (2005). Installationsbild från utställningen *Experience* på New Museum, New York, 2011-2012.



Untitled (Slide), 2011. Installationsbild från utställningen *Experience* på New Museum, New York, 2011-2012.

FOTO: CAROLINE MÅRTENSSON



Bilder från Revingehed. 1-2

FOTO: CAROLINE MÅRTENSSON



FOTO: GÖTEBORGS KONSTHALL



FOTO: GÖTEBORGS KONSTHALL



Installationsbilder från verket *Transition* på Göteborgs Konsthalls utställning *Naturrum*, 2014. 1-2

Caroline Mårtensson

Hur naturlig är naturen överhuvudtaget? Det är en av konstnären Caroline Mårtenssons huvudsakliga frågeställningar. Hon har själv växt upp i en familj med trädgårdsmästare, som tvingats in i kommersiell blomsterodling. I flera av sina tidigare verk både avromantiserar och avslöjar Mårtensson denna storskaliga industri, samtidigt som hon upphöjer enskilda växter. Hon arbetar med efterforskande metoder för att synliggöra sambanden mellan natur och

människa. Hon har gjort stora installationer i konsthallar (deltog bland annat på Göteborgs Konsthalls utställning *Naturrum* 2014) men också många interventioner och platsspecifika installationer som exempelvis i Revingehed i Skåne.

Hennes ömsinta relation till naturen och dess växtlighet och hennes forskningsliknande metoder skulle kunna lämpa sig för ett längre konstprojekt i Kungsparken.

Sammanfattning

-De konstprojekt som genomförs under och parallellt med byggnationen av Västlänken utgår antingen ifrån tid eller rum som föreslås i det antagna konstprogrammet Kronotopia.

-Potentialen med att arbeta med konst under byggnationen av Västlänken är enorm.

-Den permanenta konsten för de framtida plattformarna, byggnaderna och omgivningarna har en given plats. Den tillfälliga konsten skapar andra värden och möjligheter under den långa period som leder fram till ett färdigställande av Västlänken.

-Tillfälliga konstnärliga produktioner kan medverka till att skapa såväl fysiska som mentala miljöer, perspektiv och erfarenheter för Göteborgs invånare och besökare.

-I programmet "Staden under byggtid – mål och utmaningar"⁷ framgår det på flera ställen att man vill använda byggplatsen som utställningsrum och rum för installationer. Här finns en unik möjlighet att skapa tre platser som upplevs som estetiskt tilldragande och konstnärligt intressanta.

-Handlingsplanen visar på en situationsspecifik metod som möjliggör för kvalitativa och varierande konstnärliga produktioner som tar sin utgångspunkt i varje plats (de tre stationsområdena Haga, Centralstationen och Korsvägen) och dess respektive sammanhang.

-Metoden förutsätter en mellanhand – den producerande curatören – med både kunskap om och relation till projekt Västlänken och staden Göteborg samt med kunskap om den samtida konsten och ett nätverk av konstnärer i Sverige och internationellt.

-Göteborgs Stads kulturprogram fastslår att konsten är till för alla och bör ha en självklar plats i stadsutvecklingen. Att låta den tillfälliga konsten ta plats i projekt Västlänken når nya publikgrupper och deltagare bortanför de traditionella konstinstitutionerna.

-Handlingsplanen ger kortfattat ingångar till varje stationsplats olika förutsättningar och sammanhang för att visa på hur konstnärer på olika sätt kan ta sig an frågor och miljöer som konstnärliga utgångspunkter.

-Handlingsplanen ger exempel på tillfälliga konstprojekt som utgått ifrån specifika platser, sammanhang och frågeställningar som på olika sätt relaterar till Västlänken.

⁷Program arrangerat av Göteborgs Stad Trafikkontoret, Trafikverket och Västtrafik modererat av Jan Rinman, biträdande Trafikdirektör med inledning av Johan Nyhus, kommunalråd och Stefan Eglinger, Trafikdirektör.